

Nickolas Butler

Terugkeer naar Little Wing

Vertaald door Bert Meelker

Ambo | Anthos
Amsterdam

H

We vroegen hem op al onze trouwerijen, hij was beroemd. De uitnodiging stuurden we naar de wolkenkrabber van Lee's platenmaatschappij in New York, zodat ze de glanzende, sierlijk bedrukte envelop konden doorsturen naar waar hij op tournee was: Beiroet, Helsinki, Tokio. Bestemmingen die onze verbeelding en beperkte middelen te boven gingen. Hij reageerde met geschenken in gebutste kartonnen dozen voorzien van een hele trits buitenlandse postzegels – dure sjaals of parfum op de verjaardagen van onze vrouwen, en kostbare speeltjes of snuisterijen bij de geboortes van de kinderen: een rammelaar uit Johannesburg, een houten matroesjka uit Moskou, zijden sokjes uit Taipei. Als hij belde, hoorden we ruis en galm op de lijn, een koor van giechelende jonge vrouwen op de achtergrond, en zijn stem klonk altijd minder opgewekt dan we hadden verwacht.

Maanden gingen voorbij zonder dat we hem zagen, waarna hij ongeschoren en verwilderd thuiskwam met een vermoeide maar opgeluchte blik in zijn ogen. We wisten dat Lee blij was om ons te zien en weer in ons midden te zijn. We gaven hem de gelegenheid om bij te komen voor we ons gezamenlijke leven hervatten, omdat we wisten dat hij tijd nodig had om te herstellen, zijn evenwicht te hervinden. We lieten hem eindeloos slapen. Onze vrouwen brachten hem stoofschotels en lasagne, salades en versgebakken taart.

Hij hield ervan om op zijn trekker over zijn uitgestrekte lande-

rijen te rijden. We namen maar aan dat hij gesteld was op het gevoel van het warme daglicht, de zon en de buitenlucht op zijn bleke gezicht. Op de kruipgang van die oude John Deere, betrouwbaar en geduldig als altijd. Op de aarde die onder hem doorgleed. Niet dat er natuurlijk ook maar iets van gewas op zijn land stond; hij stuurde zijn trekker over braakliggende velden vol prairiegrassen en wilde bloemen, een sigaret of een joint tussen zijn lippen. Hij zat altijd maar te glimlachen op dat ding, zijn lichtblonde haar een pluizenbol die in het zonlicht deed denken aan een uitgebloeide paardenbloem.

Voor de optredens had hij een andere naam aangenomen, maar wij gebruikten die nooit. Voor ons was hij Leland, of gewoon Lee, zijn echte naam. Hij woonde ver weg van alles in een oude school een eind buiten ons stadje Little Wing. De naam op zijn brievenbus luidde: L. SUTTON. In het voormalige gymzaaltje had hij een opnamestudio ingericht door de wanden te bekleden met schuimplastic en dik tapijt. Er hingen platina platen aan de wand, en foto's van hem in gezelschap van beroemde acteurs en actrices, politici, koks en schrijvers. Zijn met steenslag verharde oprit was lang, en bezaaid met kuilen, maar zelfs dat kon sommige jonge vrouwen niet tegenhouden. Ze kwamen van over de hele wereld. Ze waren zonder uitzondering mooi.

Lee's succes had ons niet verbaasd. Hij was zijn muziek altijd trouw gebleven. Terwijl de rest van ons studeerde, in dienst zat of was thuisgebleven op de boerderij, had hij zich verschanst in een vervallen kippenhok en op zijn gebutste gitaar gespeeld in de alles omringende stilte van hartje winter. Hij had een hoge ijle stem waarvan je soms, bij het kampvuur, in de grillige schaduwen van oranjegele vlammen en wit-zwarte rook, zomaar in tranen kon uitbarsten. Hij was de beste van ons allemaal.

Hij schreef liedjes over onze plek op deze wereld: de maïsvelden zover het oog reikte, de bosaanplant, de stompe heuvels en de uitgesleten rivierbeddingen. De snijdende kou, de te korte dagen en de sneeuw, de sneeuw en nog eens de sneeuw. Zijn songs waren onze volksliederen – het waren onze megafoons, onze versterkers en onze jukeboxgedichten. We hielden van hem. Onze vrouwen hiel-

den van hem. We kenden de teksten van al zijn nummers uit ons hoofd, en soms kwamen we er ook in voor.

In oktober zou Kip trouwen in een schuur die hij voor die gelegenheid had opgeknapt. De schuur hoorde bij een boerderij waar ze paarden fokten en waar al het land was omheind met prikkeldraad. De schuur lag aan een plattelandsbegraafplaats, waar je moeiteloos de bemoste grafstenen zou kunnen tellen om te weten hoeveel doden er onder die dichte zoden rustten. Een volkstelling, zogezegd. Iedereen was uitgenodigd op de trouwerij. Lee had zelfs zijn tournee in Australië bekort om erbij te kunnen zijn, hoewel we allemaal dachten dat Kip en Lee elkaar het minst na stonden binnen onze vriendenkring. Voor zover ik wist bezat Kip niet één van Lee's platen, en als we Kip in de stad zagen rondrijden had hij onvermijdelijk een oortje in, terwijl zijn lippen bewogen alsof hij nog steeds op de beursvloer stond.

Kip was pas terug in Wisconsin, nadat hij een jaar of tien in Chicago in de grondstoffenhandel had gezeten. Plotseling leek de wereld weer klein geworden. Jarenlang, decennialang, ons hele leven eigenlijk, hadden we in onze pick-ups naar de landbouwberichten op de middengolf geluisterd. Soms hoorde je zelfs de stem van Kip tijdens zo'n uitzending, als hij werd geïnterviewd op zijn kantoor in Chicago en met zijn vertrouwde, zelfverzekerde stem vertelde over fluctuaties in de cijfers die bepaalden of wij ons de orthodontist voor onze kinderen, een vakantietripje in de winter of nieuwe schoenen konden veroorloven – ons ding vertelde die we dan wel niet precies begrepen maar toch al wisten. Zijn rapportages over de prijzen van melk, maïs, tarwe, soja, spek en koeien waren het zaai-bed van onze vooruitzichten. Ver weg van onze boerenbedrijven en agrarische fabrieken had Kip het helemaal gemaakt door te goochelen met de vrucht van onze arbeid. Toch hadden we respect voor hem. Om te beginnen was hij waanzinnig intelligent en zijn ogen brandden in hun kassen wanneer hij aandachtig luisterde naar onze klaagzang over zaadhandelaren, bestrijdingsmiddelen, de prijs van kunstmest, onze machines en de nukken van het weer. Hij had altijd een boerenalmanak in zijn

achterzak en begreep onze obsessie met regen. Als hij niet was vertrokken, was hij misschien zelf een ideale boer geworden. De almanak, zei hij een keer tegen me, was compleet achterhaald, maar hij had hem gewoon graag bij zich. ‘Nostalgie,’ verklaarde hij.

Na zijn terugkeer kocht Kip de leegstaande voederfabriek in het centrum. Als hoogste gebouw van de stad had het met zijn zes verdiepingen tellende graansilo’s altijd dreigend boven ons uitgetorend en lange schaduwen geworpen die als een zonnewijzer onze dagen bijhielden. Toen we klein waren, was het een bedrijvige plek geweest waar graan werd opgeslagen voor de treinen die langskwamen en waar boeren hun diesel, zaaizaad en andere voorraden in bulk inkochten, maar tegen het eind van de jaren tachtig was er de klad in gekomen toen de eigenaar de fabriek probeerde te verkopen in een tijd dat niemand wilde kopen. Al na een paar maanden leegstand begon de schooljeugd stenen door de ruiten te gooien en de silo’s te bekladden met graffiti. Het grootste deel van ons leven was het vooral een donker bolwerk aan het spoor geweest dat was gaan roesten en overwoekerd was geraakt door zijdeplant, bijvoet en wilgenroosje. De vloeren waren bedekt met een dikke laag duivenpoep en vleermuismest, en in de betonnen kelder had zich een poel stilstaand water gevormd. In de silo’s krioelde het van de ratten en muizen die zich tegoed deden aan wat er nog aan graan was achtergebleven – soms braken we er in om met onze .22’s op ze te schieten en dan ketsten onze kleinkaliberkogels tegen de hoog oprijzende muren van de silo’s. We schenen met een zaklantaarn in het rond op zoek naar hun kraalooigjes, en één keer had Ronny een van de noodpijlen uit de koffer van zijn moeders auto gepikt en in de silo gegoooid, waar het ding een felroze gloed verspreidde in het duivelse donker terwijl wij erop los schoten.

In minder dan tien maanden had Kip het grootste deel van de fabriek gerestaureerd. Hij huurde plaatselijke vaklui in en hield toezicht op de kleinste details; elke ochtend was hij als eerste op het werk en hij voelde zich nooit te goed om zelf een hamer ter hand te nemen of zo nodig op z’n knieën te gaan om specie uit te vlakken of wat dan ook te doen. We probeerden te bedenken hoe-

veel geld hij in dat gebouw gestoken moest hebben: zeker honderdduizenden en misschien wel miljoenen dollars.

Bij het postkantoor of in de supermarkt vertelde hij opgewonden over zijn plannen. 'Al die ruimte,' zei hij dan. 'Stel je voor. Daar zouden we ik weet niet wat mee kunnen doen. Kantoren. Werkplaatsen. Restaurants, bars, cafés. Ik wil er hoe dan ook een koffiement in hebben.' We deden ons best met hem mee te dromen. Als kind hadden we de fabriek nog een poosje gekend als de plek waar je moeder overalls, dikke sokken en schoenen voor je kocht. Het rook er naar hondenvoer, kaf en nieuw leer, en de zure adem en goedkope aftershave van oude mannen. Maar die herinneringen lagen nog verder weg.

'Denk je dat de mensen straks in de rij staan om in je fabriek te gaan eten?' vroegen we hem.

'Laat je fantasie werken,' verzuchtte hij. 'Aan juist dat soort gedachten is deze stad onderdoor gegaan. Je moet het groot zien.'

Naast de nieuwe elektronische kassa stond nog de oude mechanische. Ook die had Kip gered. Hij mocht graag tegen het oude ding aangeleund staan – ellebogen op het gepoetste metaal – terwijl een van zijn medewerkers de aankopen van zijn klanten aansloeg op het nieuwere apparaat. Vlak bij de kassa's had hij vier flatscreens geïnstalleerd, zodat hij eenvoudig met een half oog de aandelenmarkten, de weersvoorspellingen en de actuele politiek kon volgen terwijl hij vanuit een mondhoek zijn klanten te woord stond. Soms keek hij die mensen niet eens aan. Maar hij had de fabriek weer tot leven gebracht. Oude mannen parkeerden hun roestige pick-up op het steenslag, dronken met hun rug tegen de tikkend afkoelende motorkap hun slappe koffie, maakten een praatje en spuugden bruine kledders in het gruis en stof. Ze hadden plezier in de nieuwe drukte die zich concentreerde rond de fabriek: de trucks van leveranciers, de vertegenwoordigers en de ploegen bouwvakkers. Ze praatten graag met ons, de jonge boeren; met mij en de tweeling van Giroux, die er vaak was en de draak stak met Kip terwijl die naar zijn gloednieuwe plasmaschermen staarde en zijn best deed ons te negeren.

Lee had zelfs een nummer over de fabriek geschreven, van voor

de restauratie. De fabriek zoals wij ons die herinnerden en die voor ons de echte was, zal ik maar zeggen.

Onze vriend Ronny Taylor was alcoholist. De drank had zijn leven een kwaaië wending gegeven. Een keer was hij dronken op de stoeprand voor de vfw, de veteranenbar in Main Street, gevallen en had daarbij een flinke klap op zijn hoofd en een paar gebroken tanden opgelopen. Die avond was hij agressief en luidruchtig geweest, had zich opgedrongen aan andermans vriendinnen en vrouwen en met bier geknoeid, en twee keer hadden ze hem in de steeg achter de bar zien pissen, zijn lul vrij in de wind terwijl hij 'Raindrops Keep Fallin' On My Head' stond te fluiten. Sheriff Bartman had geen andere keus dan hem op te pakken wegens openbare dronkenschap, hoewel Bartman helemaal niets tegen Ronny had en hem alleen maar op een veilige plek zijn roes wilde laten uitslapen en voorkomen dat hij achter het stuur van een of andere pickup zou kruipen om later op de avond met honderd kilometer per uur een eik in de armen te vliegen. Maar de schade was toen natuurlijk al aangericht. Terwijl Ronny die hele avond en tot in de volgende ochtend wegens zijn dronkenschap achter de tralies zat, had de bloeding in zijn hoofd ongehinderd zijn gang kunnen gaan. Tegen de tijd dat de sheriff hem naar het ziekenhuis in Eau Claire bracht voor een spoedingreep, was het te laat. Er was schade aangericht die niet meer ongedaan gemaakt kon worden. Niemand heeft het ooit met zoveel woorden gezegd, maar wij vroegen ons af of al die alcohol zijn bloed niet had verdund en de bloeding verergerd. Ronny was daarna nooit meer de oude geworden, maar een tragere versie van zichzelf. Misschien gelukkiger, maar ook minder scherp, en als je hem als buitenstaander voor het eerst zou spreken, zou je hem wellicht gewoon wat traag vinden en misschien zelfs denken dat hij vrij normaal was, maar hoe dan ook zou je nooit hebben kunnen raden wat voor man er voorheen in datzelfde lichaam huisde. Zijn zinnen kwamen er gewoon niet zo heel vloeiend uit en hij kon zichzelf nogal eens herhalen. Maar dat betekende niet dat hij dom was, of gehandicapt, hoewel ik me soms afvraag of we hem niet toch als zodanig behandelden.

In de loop van een aantal maanden in het ziekenhuis kwam Ronny – veelal aan zijn bed vastgesnoerd – van de drank af, en wij kwamen langs om zijn hand vast te houden. Hij klemde zich stevig aan ons vast, en dan leken de aderen over zijn hele lichaam elk moment uit zijn klamme vel te zullen springen. Zijn ogen stonden angstig op een manier die ik tot dan toe alleen bij paarden had gezien. We betten zijn voorhoofd en deden ons best hem met beide voeten op de grond te houden.

Ook onze vrouwen en kinderen gingen bij hem langs, en dat vond hij fijn. Het dwong hem tot kalmte. De kinderen brachten papier en stiften mee en portretteerden hem in onbeholpen lijnen, maar altijd in vrolijke kleuren en met naast zijn hoofd een stralende zon of een boom vol bladeren. Soms, nadat de kinderen vertrokken waren, troffen we hem jankend aan met hun werk in zijn vuisten gekneld, maar andere keren hield hij die tekeningen teder vast, bestudeerde ze aandachtig en streefde ze met bijna heilig ontzag. Hij heeft ze allemaal bewaard en zou ze later in zijn flat aan de muur hangen.

Toen hij na een poos uit zijn tunnel tevoorschijn kwam, hebben we hem naar ons beste kunnen verzorgd, want hij was een van ons en familie had hij niet. Al op jonge leeftijd – we waren halverwege de twintig – had hij zijn beide ouders verloren aan koolmonoxidevergiftiging in hun zomerhuisje bij Spider Lake. Ronny was de wees van Little Wing.

Hij had altijd de kost verdiend als rodeorijder. Hij was zacht voor paarden, hard voor koeien. Hij was goed met touw, en ook vóór het ongeluk had hij al een reeks venijnige verwondingen en kwetsuren aan zijn lichaam te verwerken gehad. Soms, als hij bij ons kwam eten, vroegen mijn kinderen hem al zijn botbreuken op te noemen. Het was een hele waslijst.

‘Eens kijken,’ zei hij dan, terwijl hij zijn versleten cowboylaarzen uittrok. ‘Goed. Alle tien mijn tenen zijn een keer gebroken geweest, dat weet ik zeker.’ Vervolgens trok hij zijn kapotte sokken uit. Wat hij nog had aan teennagels was vergeeld en van een vuile, melkachtige kwartskleur; ze leken alle kanten op te groeien. ‘Een paar van die tenen heb ik geloof ik twee keer gebroken. Want een

boze brahmastier laat zich vallen waar hij wil en soms is dat uitgerkend boven op jou.' Dan pakte hij onze zoon Alex op en legde hem op zijn rug op de vloer van de woonkamer, waarna hij deed alsof hij een stier was, en hij zich voorzichtig op de kleine jongen liet vallen en zijn ribben, oksels en tenen kietelde. 'In Kalispell wilden ze me allebei mijn kleine tenen amputeren, maar voor ze me onder zeil hadden ben ik 'm gesmeerd. Ik had daar een vriendinnetje dat ik had gebeld, en ze stond me buiten met draaiende motor op te wachten...'

'Zie je dit litteken hier?' vroeg hij, naar zijn witte rechterenkel wijzend. 'Een stier die Ticonderoga heette kwam op me af en brak mijn been doormidden.'

Dit vonden mijn kinderen het leukste spelletje van de wereld: kijken hoeveel kledingstukken ze Ronny Taylor konden laten uittrekken, hoeveel gebroken botten hij zich wist te herinneren, over hoeveel akelige littekens ze hun kindervingertjes konden laten gaan.

Maar de dronken val had een eind gemaakt aan zijn rodeobestaan, wat ons droef stemde. Hij was voortijdig van school gegaan om rodeorijder te worden en had nooit een vak geleerd of andere vaardigheden opgedaan.

Lee betaalde zijn doktersrekeningen, zijn flat, zijn eten, zijn kleding. Wij werden niet geacht daar iets van te weten, maar we waren opgegroeid met Rhonda Blake in ons midden, die op de administratie van het ziekenhuis van Eau Claire werkte, en zij vertelde het op een avond in de vfw aan Eddy Moffitt. Ze had haar hoofd geschud en lief zitten glimlachen, waarop Eddy op haar toe was gestapt, haar iets te drinken had aangeboden en had gevraagd wat er was.

'Weet je, het zou me mijn baan kunnen kosten als ik iets zeg,' zei Rhonda, 'maar waar het om gaat is ongeveer het volgende. Iedereen zou het moeten weten. Want van zo'n goeie daad had ik nog nooit gehoord. Jezus, het zou me mijn baan kunnen kosten, maar echt, ik zou het ervoor overhebben.'

En toen vertelde ze dat Ronny niet verzekerd was. Dat de rekening was opgelopen tot ver boven de honderdduizend dollar.

‘Op een dag,’ zei ze, ‘kregen we post uit New York. Een envelop van een of andere platenmaatschappij – voor Ronny. En verdomd, een cheque van honderddrieëntwintigduizend dollar.’

Ze sloeg haar bier achterover, tranen in haar ogen.

‘Dat vond ik zo ontzettend lief,’ zei ze, ‘dat ik het gewoon niet voor me kon houden.’

Eddy deed ons het verhaal op een avond na een partijtje high-school-football. (Wij tegen Osseo.) Geen van ons had al kinderen die van de leeftijd waren om mee te doen maar als je in een kleine plaats als Little Wing, Wisconsin, woont, ga je gewoon naar alle schoolwedstrijden – football of basketbal. Het is tenslotte afleiding, gratis vermaak voor het hele gezin. We stonden met z’n allen onder de tribune; sommigen deelden een buidel pruimtabak, anderen gaven een zak zonnebloempitten aan elkaar door en ondertussen luisterden we naar Eddy, terwijl het publiek boven ons zich schor brulde en stampend tekeerging op de planken en de roestschilfers van de steigerdelen dwarrelden. Het regende aluminiumblikjes en verfrommelde hotdogbakjes van boven. We sloegen onze armen over elkaar, spuugden op de grond en probeerden ons voor te stellen hoe een cheque van honderduizend dollar eruit zou zien.

Lee was al onze held, maar dit maakte hem bij ons nog geliefder en legendarischer. De volgende dag gingen we met z’n allen naar de winkel en kochten ieder tien van zijn platen, ook al hadden we die al thuis in de kast staan. Het geld dat we eraan uitgaven was belijst een offer, want de meesten van ons konden amper rondkomen en het had ook opzijgezet kunnen worden voor later of gebruikt voor boodschappen. Maar toch. We stuurden ze naar familieleden en verre vrienden, doneerden ze aan bibliotheken en verpleeghuizen.

Ronny heeft nooit één rekening onder ogen gehad; de advocaten van Lee zorgden voor al het papierwerk. Ronny zou voor altijd onder de pannen zijn. Hij scheen niet te weten dat hij een beschermengel had, of misschien toch wel, ik weet het niet. Wat ik wel weet is dat Lee er nooit over sprak en Ronny ook niet. Maar ja, dat was ook goed. In Ronny’s flat hing het vol met posters van Lee,

en die hingen er al voor zijn ongeluk en zijn operaties. De meeste waren wat verbleekt door de zon en vettig door de walmen uit de keuken. Ze sierden de haveloze wanden al lang voordat Lee be-roemd werd. Ronny had altijd het meest van hem gehouden.

De uitnodiging voor het huwelijk van Kip was van zwaar papier en rijkelijk voorzien van lint en glitter. We droegen hem voorzichtig en eerbiedig uit onze brievenbus en auto mee naar binnen, alsof hij kostbaar en prachtig nieuws bevatte. De vrouw met wie hij ging trouwen kenden we vagelijk. Felicia kwam uit Chicago en werkte nu als zelfstandig adviseur vanuit hun nieuwe huis net buiten het stadje. Waarover of aan wie ze adviseerde, daar kregen we niet precies hoogte van, hoewel het volgens Eddy iets met medicijnen te maken had. Ze was een paar keer met Kip meegekomen naar de vfw, altijd mooi – haar make-up, kapsel en nagels, alles was perfect. Wat ons opviel waren haar hoge hakken, die ze de hele winter door droeg, haar teennagels glanzend felrood gelakt. Ze was reuze vriendelijk, maar uit haar manier van doen meenden we te kunnen opmaken dat ons stadje voor haar maar iets tijdelijks was, een soort tussenstation, net als wijzelf. Tussenstations waar je op een dag gewoon overheen vloog en naar zwaaide. Overvlieg vrienden.

We bekeken de uitnodiging en zagen tot onze verbazing dat Lee iets zou spelen tijdens de plechtigheid. Hij had op geen van onze huwelijken gezongen, en hoewel we dat allemaal wel hadden gewild, had geen van ons zelfs maar overwogen zo'n gunst van hem te vragen. Voor ons was hij er niet bij als artiest, maar gewoon als vriend.

Niet lang nadat de uitnodiging was bezorgd, kwam Lee thuis uit Australië, afgemat en uitgewoond als altijd. We lieten hem gewoontegetrouw eerst een paar dagen met rust, waarna mijn vrouw, Beth, hem bij ons op de boerderij uitnodigde voor een maal en een avondje rond de vuurplaats in de tuin. Hij stoeide graag met onze kinderen en vond het grappig dat we geen kabel-tv hadden; dat onze enige tv in feite een antiek ding was, een erfstuk van mijn ouders, dat meer weg had van een kolossaal houten wandmeubel dan van iets wat ons werkelijk verbond met de buitenwereld. Wel hadden

we een tamelijk nieuwe platenspeler – ik verzamel oud vinyl – en ik zag hem altijd een kleur krijgen als hij ontdekte dat er een lp van hem onder de naald lag. Onze kinderen kenden al zijn nummers, woord voor woord.

Die avond waren de kinderen door het dulle heen toen ze de koplampen van Lee's pick-up over de oprit zagen aankomen. Ze gingen in galop de kamer rond en scandeerden vol overgave zijn bekende regels.

'Oké, oké, oké!' zei Beth lachend. 'Zo is het klaar. Jullie moeten je oom Lee even met rust laten. Hij is moe, begrepen? Hij komt net terug uit Australië. Dus hou een beetje rekening met hem.' Terwijl ze ze wegjoeg van de voordeur wierp ze een blik in de spiegel, tuitte haar lippen en haalde een snelle hand door haar haar.

Hij kwam binnen met een kennelijk in de haast bij de plaatselijke super gekocht bosje anjers. Beth nam de bloemen in ontvangst. Ze omhelsden elkaar. Hij was mager geworden in de loop der jaren, en zijn haar werd al dunner, maar hij liet het lang doorgroeien. Hij had een baard en zijn onderarmen waren bedekt met tatoeages.

'Hé, makker,' zei hij met een grijns tegen mij. 'Fijn om thuis te zijn. Ik heb jullie verschrikkelijk gemist.'

Lee was een man van de warme omhelzing. Ik voelde zijn ribben tegen de mijne, zijn lange armen om me heen, en ik rook de geur van tabak in zijn baard en haar.

'Wij jou ook,' zei ik. Daarop sprongen de kinderen boven op hem en liet hij zich in gespeelde verrassing op de vloer storten. Beth en ik gingen naar de keuken en zetten de maaltijd op onze gammele eettafel, waarop de kaarsen al aangestoken waren. Beth ging naar de platenspeler, draaide zijn plaat om en zette de naald in de ruime buitenste groef.

We hoorden Lee kreunen in de deuropening terwijl hij met Eleanore en Alex – zijn armen onder hun oksels – hoofdschuddend onze kant op stommelde. 'Zullen we niet naar iets anders luisteren?' zei hij. 'Ik kan mezelf niet meer hóren.'

We zagen hem snel en gretig eten; dat we hem konden bijvoeren deed ons goed. We dronken wijn en luisterden naar jazz, en buiten

hoorden we de dorre herfstbladeren ruisen aan de takken. Er was kans op sneeuw.

‘We hoorden dat je gaat zingen op Kips trouwerij,’ zei ik, na een poosje.

Lee leunde achterover in zijn stoel en zuchtte. ‘Ja,’ zei hij, ‘ach ja. Op een dag kreeg ik ineens een sms van hem. Ik was zo overdonderd dat ik zonder al te veel nadenken heb geantwoord. Dat had ik misschien niet moeten doen.’

‘Maar voelt het wel goed?’ vroeg Beth. ‘Zingen, bedoel ik. Uitge-rekend voor Kip?’

Hij haalde zijn schouders op: ‘Weet je, Kip is oké, maar we zijn geen dikke vrienden of zo. Voor mij is hij op het ogenblik eigenlijk meer een kennis dan een vriend. Maar ik ben teruggekomen om jullie allemaal te zien, en voor hem wil ik er ook zijn. Vanwege vroeger en zo. Hij heeft een paar goeie dingen gedaan. Neem de fabriek. Kip is een zegen voor deze stad, vind ik. En hoe dan ook, ik ben een stuk liever hier dan ergens in de outback van Australië.’

‘Nou,’ zei Beth, terwijl ze haar kin in haar hand liet rusten en lachte, ‘jouw leven is zo slecht nog niet.’ Met haar andere hand volgde ze een denkbeeldig spoor op het tafelblad.

‘Nee,’ zei hij. ‘Ik heb een goed leven. Heel goed. Maar soms slaat de eenzaamheid toe. Dan mis ik mensen die ik kan vertrouwen. Mensen die niet van alles van me willen. Daar word je anders van na een tijdje, weet je? En dat wil ik niet. Ik wil terug kunnen komen en hier wonen en gewoon mezelf zijn. Samen met jullie.’ Hij slaakte een zucht en nam een lange teug van zijn wijn.

We volgden zijn voorbeeld, hieven ons glas en klonken; het gaf een wat doffe galm. Toen werd het stil en was er alleen nog het geluid van zwaaiende kindervoetjes onder tafel en de wind in de verdorde maïs en boomtakken buiten. Lee’s glimlach kwam terug. Hij schonk zich nog een glas wijn in, en we zagen dat zijn tanden al paars kleurden, dat hij blij en tevreden was.

‘Ik wou dat ik jullie leven had,’ zei hij uiteindelijk. ‘Echt waar.’

Ik kuste Beths hand, hield hem stevig vast, keek haar aan. Ze glimlachte naar me, bloosde en sloeg haar ogen neer naar de vloer.

Op dat moment stond Lee op, zette zijn knokkels onder in zijn

rug en rekte zich uit als een kat, waarna hij de borden stapelde en ermee naar het aanrecht liep. Beth volgde met de wijnglazen tussen haar lange vingers en ik keek toe terwijl ze daar schouder aan schouder stonden af te wassen en hij haar de natte borden aanreikte, die zij droogde. Zijn handen raakten onder het sop, toen die van haar ook, en beiden wiegden licht heen en weer op de maat van de jazz. Het gaf me een goed gevoel om iedereen zo bij elkaar te zien, hem terug te hebben. Ik pakte een oude krant en lucifers, en ging naar buiten, het donker in, om een vuurtje te maken.

De wind nam kou mee en er stond een heldere sterrenhemel, met de grootse blauwwitte waaier van de Melkweg pal boven ons hoofd. Ik ging naar de houtstapel, sleepte een lading houtblokken naar de vuurplaats in de achtertuin, kloofde een stel aanmaakhoutjes, streek een lucifer af en blies voorzichtig in de prille vlammetjes. Ik ben gek op vuurtje stoken, altijd geweest.

Op een gegeven moment kwam Lee naar buiten. Ik voelde zijn aanwezigheid achter me.

‘Zin in een joint?’ vroeg hij.

Ik keek om me heen, hoewel we in de wijde omtrek geen burenhadden. ‘Liggen de kinderen er al in?’ vroeg ik, mijn handen warm wrijvend en erin blazend, zodat ik nog heel in de verte een vleugje wijn bespeurde.

‘Beth is ze nu in bed aan het leggen,’ zei hij grijnzend. We zwegen even. ‘Daar was ik hard aan toe, man, deze avond,’ zei hij uiteindelijk. ‘Bij jullie zijn. Gewoon om, nou ja, om even vrij te kunnen ademhalen. Een goeie maaltijd. Je moest eens weten.’

Hij had vloeitjes tussen zijn vingers en gaf me een plastic zak die zwaar en doordringend geurde, dwars door het plastic heen. Hij wreef de knoppen fijn boven het papier en likte langs de randen. Hij kon een geweldige joint draaien.

‘Zullen we maar delen?’ vroeg ik.

‘Waarom niet.’

Daar stonden we dan, met rooie en oranje koppen bij het vuur en twee verschillende geuren rook om ons heen terwijl boven ons het firmament heel langzaam ronddraaide en er om de zoveel tijd een vreemd en schitterend licht in een boog afdaalde naar de aarde.

Op een gegeven moment begon Lee te lachen en zijn hoofd te schudden. Ik pakte hem bij zijn jack en vroeg: 'Wat is er? Vertel!'

'Ik ben aan het daten.'

'O ja? Maar je hebt altijd wel een of andere date.'

'Niet zoals nu,' zei hij. Hij keek me aan en trok zijn wenkbrauwen op. De rook vulde onze longen, stroperig en goed. We gaven de joint aan elkaar door.

'En, wie is het? Zeg op.'

Ik verslikte me in de rook toen hij het zei, schoot in een hoestbui en timmerde mezelf op mijn borst. Lee had iets met een filmster die we regelmatig tegenkwamen in zeker drie van de glossy's die bij ons in huis rondslingerden. Ze had stijl, was eindeloos mooi en onmiskenbaar talentvol.

Hij knikte naar me, nog steeds glimlachend.

'En wat moet zij met een lul als jij?'

'Tedere vent heeft recht op een meevaller nu en dan,' zei hij, zijn schouders ophalend, maar ik kon duidelijk aan hem zien dat hij verliefd op haar was.

'Ik neem haar mee naar de bruiloft van Kip,' zei hij even later. 'Ik ben verschrikkelijk benieuwd wat jullie van haar vinden.'

'Jezus, Lee, ik ben... Shit, man, ik vind het te gek voor je,' zei ik, hoewel er iets stak in mijn borst dat naar jaloezie neigde. 'Ik vind het echt te gek voor je,' zei ik nog maar eens, naar het vuur starend, langs de vlammen, naar waar de kooltjes pulseerden in het lichtst voorstelbare heldere oranje. Ik vroeg me af hoe het zou zijn om haar lichaam aan te raken, om met zo'n mooie vrouw te zijn. Toen schudde ik mijn hoofd, wierp die gedachten verre van me en was gewoon blij voor mijn vriend.

Vreemd, dacht ik toen, hoe zijn leven net zo was als het mijne en er tegelijkertijd helemaal niet op leek, hoewel we uit een en hetzelfde nietige plaatsje op deze aarde kwamen. En waarom? Waar hadden onze wegen zich gescheiden en waarom waren ze toch ook nog steeds met elkaar verbonden? Waarom stond hij op dat moment in mijn achtertuin, op mijn boerderij, met het geluid van bijna tweehonderd koeien zacht hoorbaar op de achtergrond, loeiend en snuivend? Waarom was hij teruggekomen, deze beroemdheid,

deze man wiens naam iedereen kende, wiens stem voor miljoenen zo vertrouwd was dat hij bijna nergens meer anoniem kon rondlopen?

Ik kon nauwelijks opkijken naar de nachtelijke hemel zonder ook aan Lee en zijn roem te denken. Ongetwijfeld waren er op dat moment miljoenen mensen over de hele wereld die naar zijn muziek luisterden. Ik keek naar hem terwijl hij een laatste trek van de joint nam en de peuk in de vlammen schoot. Hij straalde.

In de periodes dat Lee niet op tournee was, bleef Ronny met regelmaat logeren in de oude school. Ze maakten samen muziek, Ronny op drums, een eind wegtimmerend, Lee dankbaar glimlachend naar zijn beschadigde vriend. Ze reden samen rond onder de zon op Lee's trekker. Lee maakte ontbijt, lunch en avondeten voor Ronny. Vaak zaten ze met z'n tweeën simpelweg te zwijgen op Lee's grote veranda. Ze volgden de vleermuizen die tegen een achtergrond van sterren door het donker schoten. Ze luisterden naar de uilen. Ze keken naar de grazende herten in het veld.

Lee was de hoeder van Ronny's nuchterheid. Vaak zaten ze naast elkaar in een luie stoel met een beker koffie of warme chocola, en dat was goed en genoeg. Als hij met Ronny was, gebruikte Lee niets of bijna niets. Als ze 's avonds naar de vfw gingen om een wedstrijd van de Packers te zien, een hamburger te eten of een bakje kaassnacks te delen, week Lee geen moment van Ronny's zijde, bestelde Coca-Cola voor hem en was een en al oprechte aandacht voor de soms warrige opmerkingen en conversatie van zijn vriend. Vóór Ronny's ongeluk was geen van ons zich echt bewust geweest van zijn alcoholprobleem, dat hem bijna fataal was geworden, maar het leek erop dat hij onderweg langs de rodeo's in de drank zijn trouwste metgezel had gevonden. Na een show liet hij zich in een of ander motelbad zakken om zijn blauwgebutste lijf te betten met ijs en zich te laten vollopen met merkloos bier of derderangs wodka. De drank werd zijn minnares en zijn nachtzoen, zijn speld en zijn kussen.